

خود مراقبتی در انواع گزیدگی ها

تهیه کننده : الهام انصاری (کارشناس پرستاری)

تاییدکنندگان :

سمیه قربانی (مدیر پرستاری)

خدیجه عباسی (سوپروایزر آموزشی)

رقیه بهزادی (سوپروایزر آموزش سلامت)

تایید کننده نهایی : دکتر رضا زارع پور (متخصص داخلی)

منبع : برونسودارث 2018

بازنگری : دی ماه 1403

علائم:

- درد در محل گزش، تورم و قرمزی، خارش و سوزش، احساس ضعف و بیحالی و همچنین تب خفیف
- حساسیت بسیار شدید مثل تنگی نفس و خارش کل بدن نسبت به زهر زنبور تنها در افراد بسیار کمی دیده می شود.

درمان:

- در مورد نیش زنبور، برداشتن سریع نیش از روی زخم جهت جلوگیری از ورود بیشتر سم به زخم ضروری است .
- شستشوی محل گزش با آب و صابون
- گذاشتن کمپرس سرد یا کیسه محتوای یخ روی محل گزش
- به طور متوالی هر 15 دقیقه یکبار کیسه یخ را از روی پوست بردارید.
- از قرار دادن مستقیم یخ روی پوست و از گرم کردن موضع باید اجتناب نمود.
- ممکن است گزیدگی در داخل دهان یا گلو صورت گیرد برای این کار سریعاً داخل دهان را با آب سرد شستشو دهید، و سریعاً به بیمارستان مراجعه کنید.
- در صورت تنگی نفس، تورم لب ها و زبان به بیمارستان مراجعه کنید.

اقدامات خارج از بیمارستان در عقرب گزیدگی::

- ارزیابی صحنه حادثه، دور کردن یا پرهیز از خطر، درخواست کمک در صورت لزوم
- بی حرکت نگه داشتن مصدوم و ثابت نگه داشتن عضو گزیده شده و قرار دادن آن در پایین تر از سطح قلب.
- استفاده از کمپرس سرد در محل گزش (از گذاشتن یخ به صورت مستقیم بر روی اندام خودداری کنید)
- انتقال سریع به مرکز درمانی

زنبور گزیدگی:

- زنبورگزیدگی یکی از شایعترین انواع گزشهای حشرات است که اغلب با احساس درد و ناراحتی همراه می باشد. زهر زنبور پس از گزش وارد بدن شده و علائمی را ایجاد می کند.

مارگزیدگی:

هر گونه مارگزیدگی را باید سمی تلقی کرد مگر خلاف آن ثابت نشود، بنابراین لازم است مصدوم را حتماً و در اسرع وقت به مراکز درمانی منتقل کنیم تا تحت مراقبتهای لازم قرار گیرد.

علائم و نشانه های مارگزیدگی (با توجه به گونه مارها):

- یک جفت علامت سوراخ شدگی
- درد و قرمزی و تورم و کبودی در محل نیش و گسترش آن
- وجود خون در ادرار و خونریزی از بینی و لثه
- کبودی در قسمت های مختلف بدن
- گاهی ممکن است با علائم عصبی مانند تاری دید- افزایش بزاق دهان- عرق شدید- تشنج مراجعه کند.

اقدامات خارج از بیمارستان در مارگزیدگی:

- دور کردن مصدوم از محل حادثه
- خارج کردن همه لباسهای سفت- کفش و جواهرات از دست و پای بیمار
- محدود و کم کردن فعالیت فیزیکی بیمار
- آرام نمودن بیمار
- شستن زخم با آب و صابون
- بی حرکت کردن عضو و قرار دادن آن کمی پایین تر از سطح قلب
- از برش زخم و میکدن ناحیه گزش اکیدا خودداری کنید.

• عدم بستن ناحیه بالای گزیدگی

- انتقال بیمار مارگزیده در اسرع وقت به بیمارستان
- تحت نظر گرفتن بیمار مارگزیده تا 24 ساعت حتی اگر علائمی نداشته باشد.
- گزش ناحیه سر و گردن خطرناکتر است و باید سریعاً به بیمارستان منتقل گردد.

نکته: استفاده از کمپرس سرد در مارگزیدگی ممنوع است.

درمان:

درمان انتخابی بیمار مارگزیده در بیمارستان در صورت سمی بودن مار، استفاده پادزهر مار می باشد.

پیشگیری از مارگزیدگی ها:

مراقب جایی که پا و دست خود را قرار می دهید و جایی که در آن مکان بازی می کنید و یا می نشینید باشید. مارها در فصل بهار، تابستان و پاییز در مکانهای سایه دار و خنک و در فصل زمستان در مکانهایی مانند درون غارها و تونل معادن زندگی می کنند. درصد زیادی از مارگزیدگیها در تاریکی، نیم ساعت قبل از غروب آفتاب تا دو ساعت بعد از آن رخ می دهد.

عقرب گزیدگی:

در دنیا گونه های متعددی از عقرب وجود دارد که تنها تعدادی محدود از آنها برای انسان خطرناک می باشند. عقرب بیشتر در آب و هوای گرم و شبها فعال است. این جاندار معمولاً در اطراف خانه ها و در محل های خلوت و زیر وسایل چوبی مخفی و شبها برای شکار از محل اختفاء خارج می شود. علائم و شدت مسمومیت ناشی از عقرب گزیدگی به نوع و بزرگی عقرب و همچنین شرایط جسمی و سنی مصدوم بستگی دارد. کودکان و افراد مسنی که بیماری قلبی دارند، بیشتر از دیگران در معرض مسمومیت شدید هستند.

علائم و نشانه های عقرب گزیدگی:

- درد و سوزش شدید در محل گزش
- بی حسی و گزگز در محل گزش که ممکن است به قسمت بالای گزش و اندامهای دیگر کشیده شود.

تعدادی از بیماران علائم شدید زیر را نشان می دهند:

- اختلال در بلع- افزایش بزاق دهان
- سفتی عضلات
- برش و بی قراری در اندام ها
- افزایش فشار خون
- کاهش یا افزایش شدید ضربان قلب
- سرگیجه و حالت تهوع و استفراغ
- تنگی نفس
- تشنج

